

DIVED

buokčal gillii ja kultuvrii • sukella kieleen ja kulttuuriin • dyk i diversitet

Monikulttuuristuva varhaiskasvatus Maahanmuuttajalasten kielen kehityksen tukeminen

7.5.2018 KAMK, Kajaani

Raimo Salo, KT

Oulun yliopisto

raimo.salo@oulu.fi

029 4483 692

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Undervisnings-
och kultur-
ministeriet

Turun yliopisto
University of Turku

TAMPEREEN
YLIOPISTO

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
HÄME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Työhistoria

- Suunnittelija, kouluttaja, DIVEd-hanke, Oulun yliopisto 1.1.2018 alkaen
- Kouluttaja, konsultti, Finland School of Education, 11 v
- Kulttuuriryhmien palveluiden koordinaattori, Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut; 10 v
- Opettaja, PYP-koordinaattori; 7 v
- Asiantuntija, opetusministeriö, Namibia; 2 v
- Projektipäällikkö, Oulun yliopisto; 1,5 v
- Kansainvälisten asioiden päällikkö, Oulun kaupunki, 1 v
- Valtakunnallisen maahanmuuttajien opetuksen koordinaattoriverkoston yhteyshenkilö, 10 v
- Koulutuksia opetustoimen hallintohenkilöstölle, rehtoreille ja opettajille Suomessa ja ulkomailla
- Koulutusvientiä Thaimaassa 2015-16

Koulutuksen sisältö

- Kulttuuritietoisuus
- Kielitietoisuus
- Kielitietoisia työtapoja

Mikä on DivEd?

DivEd on kieli- ja kulttuuritietoisen opettajuuden ja opettajankoulutuksen kehittämishanke, ja sen rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

Hankkeen tavoitteena on kieli- ja kulttuuritietoisen toimintakulttuurin ja osaamisen edistäminen sekä **opettajankoulutuksessa** että perusopetuksen ja lukiokoulutuksen **opettajien** parissa.

DivEd verkossa

www.dived.fi

The logo for DIVED, with the word "DIVED" in a sans-serif font. The letters "D", "I", "V", and "E" are in a light teal color, while the letters "D" and "E" at the end are in a darker green color.

Miksi DivEd on tärkeä?

- Koulutuksellinen oikeudenmukaisuus
- Lukutaito
- PISA
- Kasvava monikielisten oppijoiden määrä

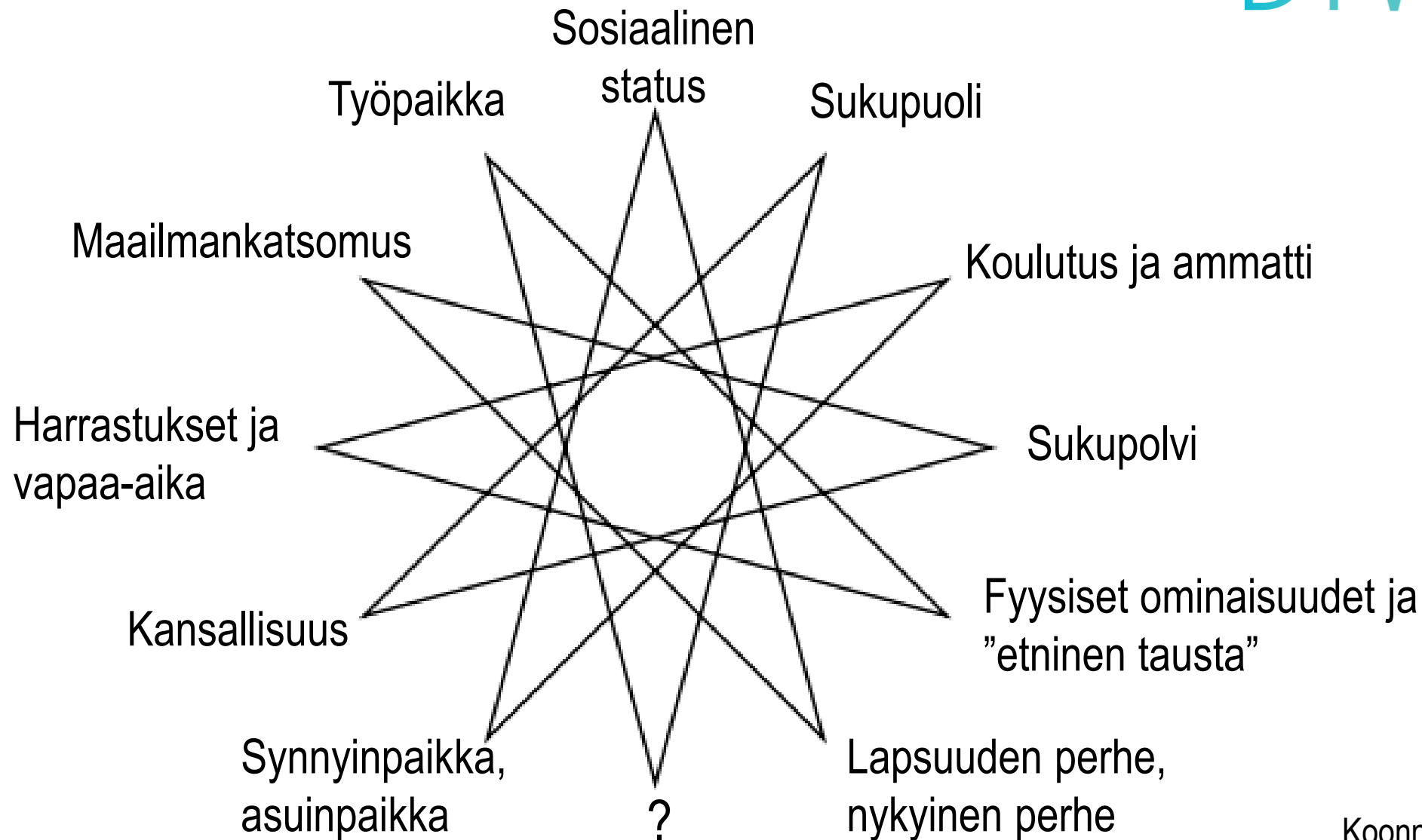
DivEdin seitsemän käytäntöä

- 1) Identiteetti ja kulttuurinen kompetenssi
- 2) Opetus- ja ohjausstrategiat
- 3) Eriyttävä arviointi
- 4) Monikielisyys
- 5) Kielelliset vaatimukset
- 6) Koulun, kodin ja yhteisön yhteistyö
- 7) Koulutuksen tasa-arvo

Kulttuuri?

- Kulttuuriset käytännöt
- Kulttuuri-identiteetti

Miten monet kulttuurit sinussa kohtaavat? **DIVED**

Mitä on kulttuuritietoisuus?

- Kykyä nähdä oma kulttuuri ja oma itsensä muiden silmin
- Ei tarkoita sitä, että pitää tietää paljon muista kulttuureista, vaan...
 - ➔ omien kulttuuristen tapojen tunnistaminen omassa käytöksessä sekä toisten kulttuuristen tapojen tunnistaminen
 - ➔ taito joustavaan vuorovaikutukseen
- On monia tapoja tehdä asiat oikein

Lilli Rasilainen

Oma äidinkieli

- Sydämen, tunteiden ja ajatusten kieli.
- Vahvistaa itsetuntoa ja kielen kautta syntyy yhteys sukuun ja juuriin: lapsi ymmärtää paremmin, kuka on ja mistä tulee.
- Oman kielen ylläpito vaatii työtä ja kärsivällisyyttä.
- Monikielisellä lapsella kielet kehittyvät **eri tahtia**, välillä harppauksin ja välillä hitaammin.
- Oma kieli on kaiken **oppimisen perusta**.

Koonnut: Raimo Salo

Kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa...

- ymmärretään kielen **keskeinen merkitys** lasten oppimiselle, kehitykselle ja vuorovaikutukselle sekä identiteetille.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstö ymmärtää olevansa kielen **malleja** lapsille ja kannustaa lapsia monipuoliseen kielenkäyttöön.
- Henkilöstö tiedostaa **jokaisen** lapsen kielelliset lähtökohdat: lapsille annetaan **aikaa, tukea ja tilaisuuksia** käyttää kieltä monipuolisesti eri tilanteissa.

Kielten rikas maailma

TAVOITTEENA	MITEN
Vuorovaikutustaidot: Lapset tulevat kuulluksi ja heidän aloitteisiinsa vastataan.	Sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin. Lapsia kannustetaan kommunikointiin ja puhumaan.
Kielen ymmärtämistäidot	Kielellinen mallintaminen, toiminnan sanallistaminen ja keskusteleminen.
Puheen tuottamisen taidot	Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisten että toisten lasten kanssa. Kiinnitetään huomiota äänensävyihin ja –painoihin.
Kielen käyttötaidot: Tilannetietoisien kielen käytön vahvistuminen.	Harjoitellaan tilannetietoista kielen käyttöä; kertomista, selittämistä ja puheen vuorottelua. Tutustaan erilaisiin teksteihin ja kirjallisuuteen.
Kielellisen muistin ja sanavarannon laajeneminen; kielellinen ilmaisu monipuolistuu.	Käytetään loruja, laululeikkejä, kielellä leikittelyä, nimeämistä ja kuvaavia sanoja. Keskustelu, lukeminen ja tarinoiden kerronta.
Kielitietoisuuden kehittyminen; tietoisuus kielen rakenteellisista ja kielen merkitykseen liittyvistä seikoista.	Eri kielten havainnointi ja tutkiminen. Lapsia rohkaistaan kirjoittamaan ja lukemaan leikillisesti.

Kielen keskinen merkitys

- Lapsi ottaa kielen avulla ympäröivää maailmaa haltuun
- Kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokemisen ja ilmaisemisen myötä
- Kieli on väline ja edellytys:
ajattelu, vuorovaikutus ja yhteistyö
- Kieli > oppiminen > identiteetti
- Kieli ja toiminta > omat kokemukset korostuvat

Koonnut: Raimo Salo

Käytänteitä

- Ilmaukset ja tervehdykset lasten omilla äidinkielistä
 - Hyvää huomenta, Kiitos, Anteeksi, Hyvää syntymäpäivää, jne
- Miltä eri kielet kuulostavat ja tuntuvat lapsen omassa suussa?
- Tuodaan esille eri kieliä teemapäivän, –viikon tai –kuukauden aikana
- Lapset näkevät erilaisia kirjaimia ja sanoja
- Eri kieliset leikit, laulut ja lorut sekä tietokonepelit ja -ohjelmat

Koonnut: Raimo Salo

Kielitietoinen päiväkot

- Kasvattajat eläytyvät ja reagoivat vuorovaikutuksessa – ”Joo”
- Huoltajat mukaan työstämään kielten näkyvyyttä
- Ulko-ovella: ”Tervetuloa” eri kielillä
- Ruokailuhuoneen seinille ruokailuvälineiden ja ruokien nimiä kuvien kera
- Maailmankartta, jossa maiden liput ja puhutut kielet
- Teemapäivien vietto: oman äidinkielen ja Euroopan päivä

Koonnut: Raimo Salo

Kielet kuuluville

- Eri kielisten satukirjojen katselu ja kuulostelu yhdessä
- Nukketeatteriesitykset, joissa hahmot puhuvat välillä eri kieliä
- Lasten omat äidinkielet > oman kielen osaaminen edistää muiden kielten oppimista
- Huoltajien tukeminen oman äidinkielen rikkaassa käytössä
 - Oman äidinkielen tärkeän merkityksen ymmärtäminen
 - Kielten näkyvyyden myötä huoltajille välittyy päiväkodin arvostus

Koonnut: Raimo Salo

Ota koppi – ohjelma monikulttuurisuus

- Tuotettu Helsingissä sosiaali-, opetus- ja terveystoimen yhteistyönä ja suunnattu 4-8 v. lapsille
- Toiminnalliset menetelmät varhaiskasvatuksessa: Liikkuminen, leikkiminen, taiteileminen ja tutkiminen
- Ota koppi -ohjelma (www.otakoppi-ohjelma.fi) on verkossa toimiva, kaikille avoin ohjelma, jolla voidaan tukea ja arvioida lapsen kaksikielisyyden kehittymistä ja osallisuutta lapsiryhmässä.
- Ohjelma sopii sekä neuvolan, varhaiskasvatuksen että alkuopetuksen käyttöön
- Tarjoaa työhön ideoita sekä toiminnallisia menetelmiä.

Koonnut: Raimo Salo

Miten eri kulttuurit ja kielet näkyvät sinun päiväkodissasi?

- Näkyvätkö eri kielet ja kulttuurit?
- Miten kieliä ja kulttuureita arvostetaan?
- Saako päiväkodissasi (tuokioissa, ruokatunnilla, välitunnilla...) puhua vain suomea?
- Vietättekö kielten teemaviikkoja/-kuukausia?
- Miten teette yhteistyötä huoltajien kanssa lapsen **kielten** kehittymisen tukemiseksi?

Reflektointi

1. Mitä jäi mieleen?
2. Mitä vien mukamani omaan työhön ja omaan työyhteisöön?

Keräämme hyviä käytänteitä verkkosivuillemme

Onko sinulla hyviä kieli- ja kulttuuritietoisia
käytänteitä?

Jaa ne kollegoille käyttöön!

www.dived.fi

DivEd on myös tutkimusta

Haluaisitko jatkaa yhteistyötä kieli- ja kulttuuritietoisuuskouluttajan kanssa?

Jätä oma sähköpostiosoitteesi, niin otan sinuun yhteyttä.

Palautteen kerääminen lomakkeella

KIITOS!

Raimo Salo
Oulun yliopisto
raimo.salo@oulu.fi
029 4483 692
www.dived.fi